

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

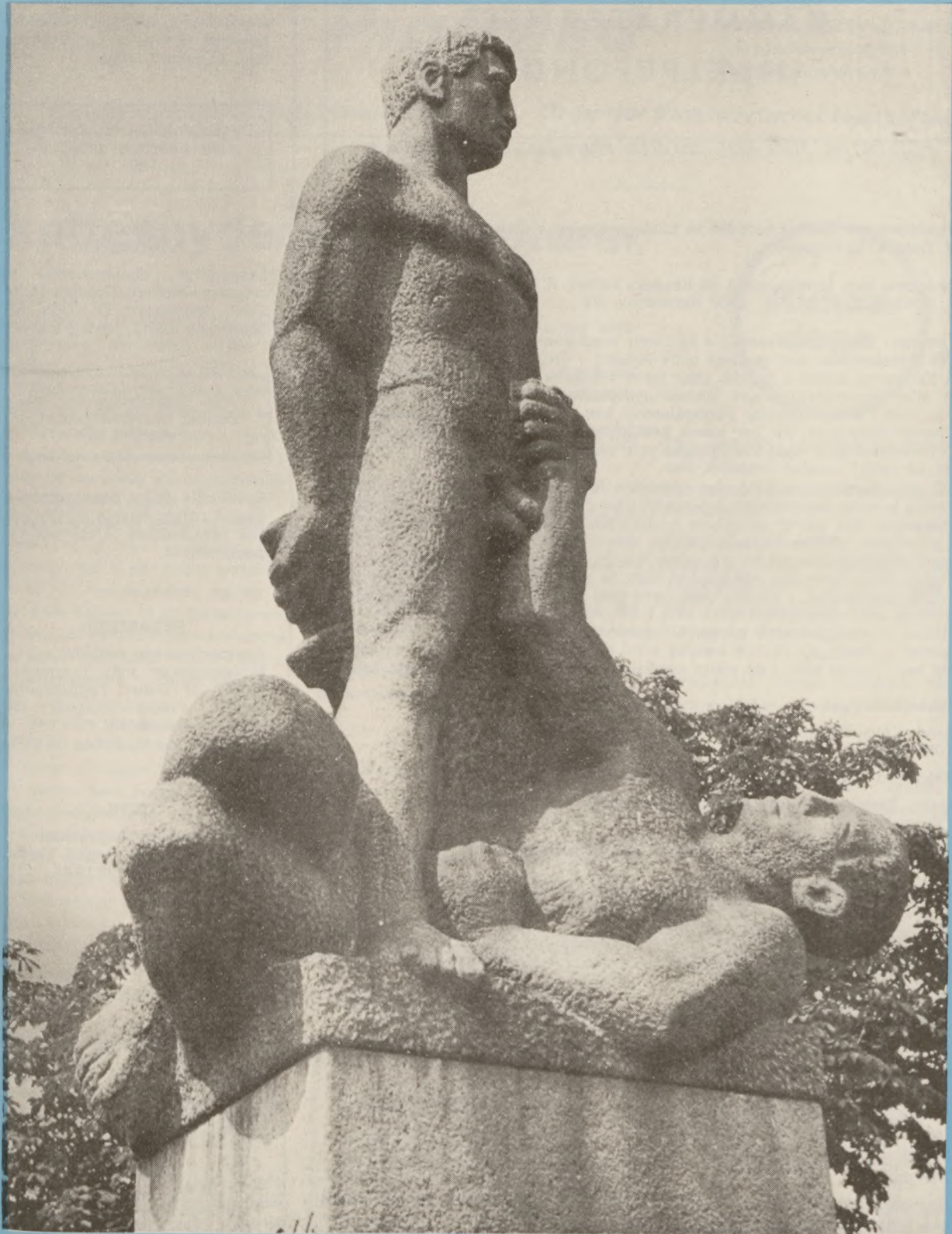
Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Nr. 3
MARTS
1971

Monumentet, rejst på Christmas Mollers Plads af modstandsbevægelsen på Amager til minde om faldne kammerater

KAMMERATERNES HJÆLPEFOND

Stiftet 1945

PROTEKTOR: HDS. KGL. HØJHED PRINSESSE MARGARETHA

Henvendelser om hjælp i henhold til fondens fundats rettes til formanden, konsul Kaj V. Dahl, 8700 Horsens.

Henvendelse ang. feriehuset på Kegnæs rettes til skoleinspektør Johs. Fosmark, Frederiksborgvej 109, 2400 København NV.

Medlemmer: Iflg. fundatsens § 4 kan som medlemmer af fonden kun optages danske statsborgere, der grundet aktiv indsats i frihedskampen i besættelsestiden har været indsat i danske eller tyske fængsler eller i danske eller tyske fange- eller koncentrationslejre. Danske sydslesvigere, der ikke har dansk indfødsret, men i øvrigt opfylder betingelserne, kan også optages, ligesom personer med norsk indfødsret, der har været bosiddende i Danmark og har øvet aktiv indsats i frihedskampen, også kan optages som medlemmer.

Formål: Iflg. fundatsens § 14 skal de midler, fonden har til rådighed til uddeling, fortrinsvis komme deporterede, sekundært alle de, der som følge af deltagelse i frihedskampen har været arresteret og interneret, til gode tilligemed disse sidstes efterladte. Kammeratskabshjælpen ydes til: 1) Kammerater, hvis helbred på grund af frihedskampen har lidt sådan skade, at de ikke økonomisk er i stand til at give deres børn den uddannelse, som de ellers ville have fået. 2) Børn efter faldne kammerater. – Beløbet skal fortrinsvis anvendes til at give børnene en uddannelse som den, deres fader ville have givet dem, hvis han var blevet i live. 3) Tilskud til særlige formål udover de ovenfor under 2) nævnte til kammeraternes enker og børn. 4) Tilskud navnlig som hjælp til studieophold, rekreationsophold her i landet eller i de andre nordiske lande – og andre lignende øjemed.

Forretningsudvalget:

Formand: Konsul, advokat Kaj V. Dahl, Borgergade 23B, 8700 Horsens
Tlf. (05) 62 39 91.

Næstformand: Generalmajor F. B. Larsen, Bruxelles, Belgien.

Kasserer: Statsaut. revisor H. C. Steen Hansen, St. Kanikestræde 10,
1169 København K.

Sekretær: Skoleinspektør Johs. Fosmark, Frederiksborgvej 109, 2400 København NV. Skolen 10 54 21. Privat 10 41 28.

Politiassistent S. Julsgaard Larsen, Boeslundevej 1, 2700 Brh.

Den øvrige bestyrelse består af:

Skræddermester Jacob Brandt,
Ørnevej 63, 2400 NV

Afd.chef, civilingeniør Mogens Dyre,
Gilbækhus, 6430 Gildbro
pr. Nordborg

Overpostbud E. Holger Grome,
Tårnby Torv 24, 2770 Kastrup

Alberti Hansen, Arildsgård 41,
2700 Brønshøj

Bankprokurist Olav Holst,
Bengtassevej 6, 2900 Hellerup

Seminarirektor, cand. mag.
Paul Holt, Præstevangsvej 35,
9210 Århus V.

Direktør G. Jespersen, 7400 Herning

Oberst K. Kjeldsen, Rollosvej 3,
5200 Odense V.

Tandteknikermester Leo Kæraa,
Banegårdspladsen, 8000 Århus

Arkitekt Ove Ch. Lembcke,
Brødregade 19^a, 8900 Randers

Aut. vand- og gasmester Johs. Loft,
de Mezasvej 18, 8000 Århus

Førstelærer P. E. Mahler,
Fåborgvej, 5631 Ebberup

Dr. Børge Næsted, 6772 Hviding st.

Kontorchef O. Olesen, Leonorasvej 8,
9000 Hasseris, Aalborg

Sognepræst Poul Riis, Præstegården,
Herrestrædet, 4200 Slagelse

Bladet »PIGTRÅD«

Organ for og udgivet af Kammeraternes Hjælpefond. Udkommer med 11 numre årligt.

Ved bestilling af abonnement benyttes girokonto nr. 780.

ANNONCER:

Ekspedition, abonnements- og annonce-afdeling: Grenågade 14, 2100 København Ø. TRia 888 (kontortid 10–12, lørdag lukket).

Ved indbetaling for annoncer benyttes girokonto nr. 5 55 38.

Eventuelle fejl i besørgelsen af bladet rettes lettets og hurtigst ved henvendelse til udleveringspostkontoret.

REDAKTION:

Ansvarshavende redaktør: skoleinspektør Johs. Fosmark. (Medl. af Dansk Fagpressefor- ening), Frederiksborgvej 109, 2400 København NV. Skolen: 10 54 21. Privat 10 41 28.

TRYK:

Rechtters Bogtrykkeri
Industrigråden - 6800 Varde
Tlf. (05) 22 13 61

INDHOLD:

Skattesnydere og sabotører 43
Runde dage 43
Danske chauffører glemt? .. 45
Danske fangers tak 45
Endnu er regningen
ikke betalt 51
Foreningerne 59 og 60
Dagbogsblade 60

Skattesnydere og sabotører

En mand har travlt. Det har han haft i mange år, men i den senere tid har han fået endnu mere at bestille, efter at han i en TV-udsendelse har fortalt seerne, at han er så dygtig, at han kan køre med et betydeligt privatforbrug – og alligevel opnå en trækprocent på 0. De er klar over, at det drejer sig om landsretts-sagfører Mogens Glistrup.

Aktieselskabsregistret sidder nu med en kæmpepukkel af nye selskaber. Den fremkommer ved, at der daglig anmeldes fra 20 til 100 nye selskaber, og der er kun en snes jurister til at gennemprøve lovligheden af oprettelsesdokumenterne. Mange erhvervsdrivende ønsker i dag at være lønmodtagere i deres eget selskab.

Nu er der ikke noget mærkeligt i, at husejeren vil have den højst mulige leje, og at lejeren vil slippe billigst muligt.

Der er heller ikke noget mærkeligt i, at skattemyndighederne vil have mest muligt hjem fra den enkelte skatteyder, og at den enkelte skatteborger gerne vil slippe billigst muligt.

Når vi beskæftiger os med sagen, skyldes det landsretts-sagfører Mogens Glistrups hyldest til „skattesnyderne, der udførte et lige så samfundsgavnligt arbejde som sabotørerne under besættelsen“.

Hans nærmere begrundelse var, at skattesnyderne lærer de offentlige myndigheder, at de skal være tilbageholdende med at skrue de offentlige udgifter i vejret, for det er jo derved, at skatterne stiger.

Nu var det hr. Glistrup selv, der brugte ordet skattesnyder, og derfor må hans ord betragtes enten som meget sårende for de folk, der selv med livet som indsats øvede sabotage mod de grønne ok-

kupanter – og for sabotørernes efterladte.

Eller også må man sige, at ordene udtrykker en enorm kombination af naivitet og frækhed.

For skattesnydere er lovbrydere, og lov- brydere må og skal straffes.

☆

De folk, han i virkeligheden har ønsket at glorificere, er dem, der forstår at udnytte skævhederne i vort skattesystem.

Det må blive hans sag, om han vil forsyne fidusmagerne med glorie, og det må være vor ret og pligt at værne om mindet om vore sabotører.

De var ikke fidusmagere. De var folk, der arbejdede i Danmarks sande interesser.

☆

Kære kammerater! I, der har følt jer såret af de nedsættende ord om sabotørerne, lad os være enige om, at en fidusmager som ham, der lever på en stor fod, i herskabsvilla med stor swimmingpool – og helt unddrager sig den almindelige borgerpligt at deltage i at holde sygehuse, hospitaler, skoler, plejehjem m. m. i gang – han har ikke karat til at tilsvine mindet om nogle af vore bedste kammerater.

F-k

Lordag den 27. marts

holder Kammeraternes Hjælpefond's bestyrelse møde i Århus. Der er af Århus-kammeraterne lagt et program, der spænder fra kl. 12–19.

Runde dage

Overassistent i invalideretten Knud Anesen, tidligere bokser, fylder 50 år den 27. marts. Han sad i Neuengamme og Buchenwald.

Sekretær Niels Frommelt (dengang Thürmer) fylder 50 år den 2. april. Han bor nu Rosbækvej 16, Kbh. Ø. Han sad i Porta og i Neuengamme.

Overbetjent Verner Thorsdam, Neuengamme 52 548, senere Buchenwald, fylder 50 år den 12. april.

Overtoldvagtmester Einar Kristian Pedersen, Padborg, tidligere Neuengamme 54 477, fylder 60 år den 22. april.

Medlem af Neuengamme-Foreningens hovedstyrelse, afdelingsleder L. G. Damgaard, Virum, tidligere Neuengamme 67 070, fylder 60 år den 26. april.

Erik Eilers, Hvidkildevej 40, 2400 NV. (Neuengamme 68.404) fylder 50 år den 10. maj.

Henning Louis Jensen, Ahrenskildevej 19, Kbh. 2300 S, (Neuengamme og Værden 60.831) fylder 50 år den 16. maj.

Politiassistent i Glostrup, Arne Bengtsson, Glostrup, fylder 50 år den 11. juni. Han har været i Neuengamme og Buchenwald.

G. Salicath & Co.

Strandagervej 23

ERLING FOSS
THORSGADE 59
KBH. N

WAIDLØW & HANSEN
Kengens Nytorv 21 - Kbh. K.

P. LANKEN
København N

LUNGHOLM GODS
pr. Rødby

RONDO RADIO
Stengade 24 - Helsingør

LOOKLITE

Rugvænget 52

2630 Tåstrup - Tlf. 99 12 68

ALT I SKILTE

REFLEKTERENDE

LAK

SILKETRYK

Mineralvandsfabrikken

VALENCIA

kommer overalt i Jylland og på Fyn

Hedensted 8722 - Tlf. (05) 89 13 55

Da danskerne sagde tak. Fra venstre: Skoleinspektør Johs. Fosmark, redaktør af »Pigråd«, generalmajor Flemming B. Larsen, ægteparret Egeberg, Oslo (han var formand for norske fangeforening), derefter H. C. Steen-Hansen, kasserer for Kammeraternes Hjælpefond, yderst til højre viceborgmester, direktør Axel Petersen, Fredericia. (Fot.: Jydske Tidende, Kolding).

haft et godt samarbejde gennem en år-række, til inspektør Johan Egeberg, formanden for den norske fangeforening, til Jørgen Hvidding, Stavanger, til direktør, havnemøller Axel Petersen, som repræsenterede Fredericia byråd, til lejrchef R. Funder, Røde Kors, og til Fredericia bys daværende borgmester Johs. Arendt.

Byens velkomst

Dirøktør Axel Petersen, der selv er tidligere Frøslev-fange, bød velkommen til Fredericia by.

Som fange i Frøslev havde han selv taget imod de hvide busser.

Viceborgmesteren rettede også en velkomst til frihedskæmperne, fordi de havde sat helbred og alt ind for at skabe et frit Danmark.

Også en tak til vognmænd, chauffører og Røde Kors, der ydede en enestående indsats for at redde fangerne ud af lejrene.

Aftenens hovedtale

Aftenens egentlige festtale holdtes af skoleinspektør Johs. Fosmark, København.

Fosmark sagde bl. a.:

Den danske indsats til gavn for nordmænd og danskere, der under besættelsen var deporteret til tyske fængsler, tugthuse og koncentrationslejre, er enestående i verdenshistorien.

Jeg siger dette af to grunde; for det første, fordi det er rigtigt og for det andet, fordi alt for mange, alt for ofte har sunget klagesange over dansk vankeledmodighed i årene 1940-45.

Der er også lyspunkter, som alle kan glædes over.

Afgørende var en heltedmodig indsats af omkring 200 danske chauffører, vognmænd og hjælpere, som i krigens

sidste hektiske dage reddede 12.000 danske og nordmænd fra at blive tilintetgjort.

Men der var nogle, der kørte

I løbet af marts og april 1945 kørte rutebiler og andre biler på tyske veje trods dybdeflyverangreb og trods bomberne og samlede alle danske og nordmænd sammer i kz-lejren Neuengamme.

Seks transporter satte ind for det store slag

Kl. 23 den 19. april kom der tilladelse til at hente samtlige danskere og nordmænd i Neuengamme. De var nu frigivet til internering i Sverige til krigens afslutning.

Et helt vogntog af hvide busser

Det er klart, at de 39 svenske busser slet ikke slog til. Da trådte danske chauffører, vognmænd og hjælpere til med 133 vogne.

Det mægtige vogntog fra mange egne af Danmark blev gjort klar i løbet af natten den 20. april, og klokken 5 om morgenen påbegyndtes udklareringen fra grænsestationen i Kobbermølle.

Det var ikke muligt at køre om natten, da kolonnernes nationalitetsmærke ikke kunne ses fra de lavtgående fly, der til stadighed bestrog de tyske lande.

Arbejdet tog naturligvis sin tid, men når man tager i betragtning, hvor mange vogne det drejede sig om, må man sige, at det gik hurtigt, for kl. 9 afgang den sidste kolonne af omnibusser og fiskebiler, alle drevet frem ved generatorer.

Travl aktivitet i Neuengamme

Lader vi blikket glide til Neuengamme, var billedet det samme: Travl for-

beredelse til afgang. Ingen skulle komme til at vente på nogen.

Tilladelsen til evakueringen kom til revieret i nattens første timer, og vi skulle holde os klar til afgang næste morgen klokken 6.

Der blev ventetid, men ingen skældte ud. Nogle havde ventet på denne dag i henvend to år, andre i to måneder, men for alle betød nogle timers ventetid ingenting.

Et uforglemmeligt syn

Vi oplevede da et uforglemmeligt øjeblik. En tilsyneladende uendelig række af danske og svenske hvid-malede rutebiler kørte ind i lejren.

Vi lagde straks mærke til, at de var fra mange forskellige amter i Danmark, og at de var malet hvide i hast, for den hvide farve dækkede ikke alle steder. Jo, det var en hilsen fra hele Danmark - folte vi.

Vi var ikke glemt!

SS-erne ville flygte

Aldrig så snart var bilerne standset, før SS-vagtposterne sprang ind i dem. De skulle jo ellers passe på os, men nu var de meget mere interesserede i selv at komme i sikkerhed, og det mente de åbenbart bedst skete ved, at de kom ud af Tyskland.

Nogle svenske, benzindrevne busser kom hurtigt til den danske grænse, men den kortage, jeg var i, kørte fra tidlig morgen til midnat, inden vi nåede grænsen. Gang på gang standsede kortegen, når dybdeflyvere var i nærheden, og vi måtte løbe i grøfterne.

Klokken 24 overskred vi grænsen. Og mange civilpersoner kom hen til os, og jeg begreb ikke, at de turde, for i Tyskland turde ingen civile konservere os.

Mac Baren

Støt Dansk Røde Kors!

P. K. G.

M. THOMSEN STØTT & SØN
Murermestre
Kong Chr. Allé 6 - Aalborg

A. BACH & SØN
Mineralvandsfabrik
Nørregade 13 - Nørresundby

GÅ TIL TANDLÆGEN
2 GANGE OM ÅRETI
T. F. L. B.

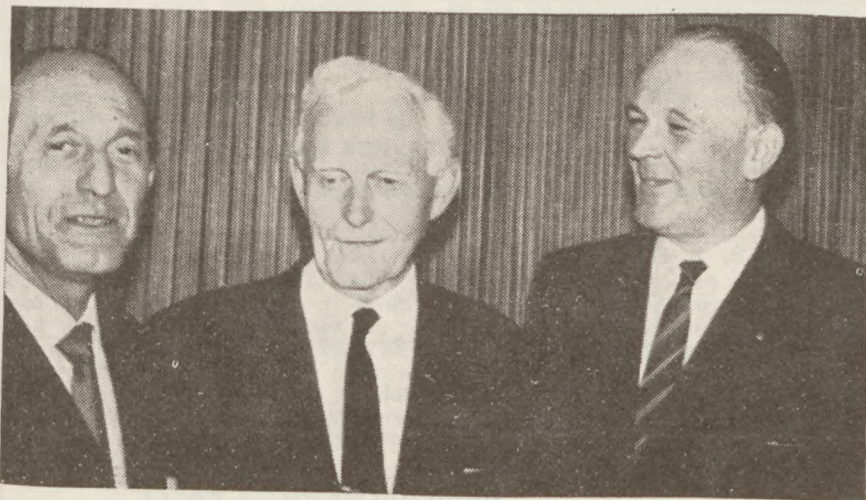
Støt dansk arbejde
E. B.-R. - Grenå

*Oplev et højskoleforhold med et videre
studium for øje*

RØNDE HØJSKOLE

Ring eller skriv efter brochure:
RØNDE (06) 37 10 91

Med venlig hilsen
Forstander Nielsen

Fra stævnet i Fredericia. Fra venstre politimester, cand. jur. C. Ellegaard, borgmester Ingv. Arendt og viceborgmester Axel Petersen. (Fot.: J. Fosmark)

Hvor var det herligt at høre frimodige, sonderjyske kvinder stå og snakke, men der var forøvrigt mange andre dialekter, for Padborg-Kruså var i disse dage ventosal for mange, der drog til grænsen for at se og spørge, om »han« levede. Der fortælles om, at grænsen i disse dage havde op til 3.000 gæster.

Gribende gensynsscener

Gribende gensynsscener udspillede mellem ægtefæller, forlovede og søskende. Man havde gensidigt levet i spænding. Nu ved gensynet var den uløst.

Men der var også skuffede, der drog derfra. For nogle døde, da vi bar dem ud til bilerne, andre døde under transporten til friheden.

Det blev for de mange et sandt triumftog gennem det sydlige Danmark. Bynavne som Åbenrå, Haderslev, Kolding, Fredericia og Odense – og sidst København har fra den tid en særlig glans over sig. Mange steder stod skolebørnene med flag langs landevejen og vinkede velkommen hjem.

Hvad man stampede frem af æg, øl, smørrebrød og wienerbrød var helt eventyrligt.

Hvorfor først nu – 17 år efter

Der er kun én mærkelig ting ved dette stævne, nemlig, at det ikke er afholdt for i hvert fald 10 år siden, for fangerne selv har jo aldrig tidligere bragt deres tak til dem, der kørte.

Man har vel ikke anden udvej, når man skal give en forklaring, end at finde trøst i det gamle ord om, at sent er bedre end aldrig.

Man kunne så spørge om, hvorfor vi ikke ventede, til man kunne knytte et rundt tal til, når begivenheden skulle markeres. Hertil kan svares, at vi gennem flere kilder var klar over, at døden allerede har gjort sin høst blandt dem, der kørte. De var jo allerede for

sytten år siden mænd i en moden alder. Skulle det være, skulle det være nu.

Et norsk-svensk-dansk initiativ

Når vi omtaler de bevægede dage i 1945, er vi glade for at kunne fastslå, at der var tale om et norsk-svensk-dansk initiativ.

Det norske måtte på grund af forholdene især samle sig om diplomatisk virksomhed med minister Ditleff som den førende kraft.

Det svenske indslag i hjælpeaktionen blev først og fremmest Folke Bernadottes enestående forhandlingsindsats på et gunstigt tidspunkt, desuden rutebilernes kørsel, forsendelse af levnedsmidler, tøj og medicinalvarer.

Da det hele stod på højkant

Men da det hele stod på højkant, var det den danske vognmand og chauffør, der mødte med de lange, lange rækker af rutebiler og gjorde den strålende indsats at frelse 12.000 danske og nordmænd fra at blive klemt inde mellem to krigsfronter.

Det var i allersidste øjeblik.

Fosmark sluttede med at sige:

Det er gavnligt for os at huske, at de nordiske brødrefolk stod sammen også i okkupationsårenes mest kritiske dage.

Tak, fordi I kom!

Men mest af alt: Tak fordi I kørte.

Jeg tør sige: Ingen af de befriede fanger vil nogen sinde glemme jeres bedrift.

Også en tabsliste

Men der er også her en tabsliste. Den 18. april blev 6 medlemmer af det danske hjælpekorps såret under angreb af dybdeflyvere, og 19 danske motor køretøjer blev beskadiget. Og dertil kommer, at en dansk konvoj blev beskudt ved Bad Segeberg natten mellem den 21. og 22. To fanger dræbtes, og

ni personer blev såret, deraf flere alvorligt.

Norsk hilsen

Formanden for den norske fangeforening, inspektør Johan Egeberg, Oslo, bragte først en hilsen fra professorinde Sylvia Salvesen, Oslo. Hun var desværre forhindret i at være til stede på grund af sygdom.

De, der kørte – fortsatte han – på mange gange have tænkt: Hvorfor hører vi ikke fra fangerne, men chaufførernes indsats var ikke glemt, og inden Egeberg rejste fra Oslo, havde mange nordmænd sagt til ham, at han skulle hilse og takke fra dem.

Jeg ved, at jeg har alle norske fanger bag mig, når jeg bringer en hjertelig tak.

Han rettede også en tak til Kammeraternes Hjælpefond, fordi vi her fik lejlighed til at give udtryk for den tak, vi altid har følt, men aldrig tidligere har givet udtryk for.

Medalje fra Norge til chaufførerne

Jørgen Hvidding fra Ståvanger viste sig at være en habil taler. Han havde været NN fange og måtte således hverken modtage pakker eller brev i Natzweller. De var til at begynde med 500 nordmænd i lejren, men tallet svandt ind til 200.

Han medbragte som en norsk tak til chaufførerne en Fridjof-Nansen medalje.

De privilegerede

Lejrchef R. Funder, Røde Kors, takkede Kammeraternes Hjælpefond for indbydelsen til denne weekend. Vi, der kørte, følte os som de privilegerede, og det havde været en enestående oplevelse at møde fanger, han nu genså for første gang efter foråret 1945.

Børge Emil Pedersen, formanden for Landsforeningen af Erhvervshæmmede fra Frihedskampen, bad stævnedeltagerne ved et minuts stilhed at mindes de danskere og nordmænd, der blev frihedskampens ofre.

En tak til Kammeraternes Hjælpefond for stævnet. Sent er bedre end aldrig.

Derefter slukkede lysene i salen, og der fulgte nu den sceniske afdeling af stævnet, tilrettelagt, instrueret og delvis forfattet af politiassistent S. Julsgaard Larsen.

Aftenens følgende timer blev brugt til selskabeligt samvær med dans. Man var jo ikke til en sørgfest, men til en glædens fest.

Våbenstilstandsdagen mindes

Morgenkaffen blev nydt på de forskellige hoteller, og kl. 11 om formiddagen samlede man ved frihedsmonumentet ud for hotel Vasegården for at mindes og hædre ofrene for såvel 1. som 2. verdenskrig.

Det var jo årsdagen for våbenstilstanden – den 11. november.

Netop kl. 11 nedlagde Børge Emil

MIDTJYDSK BRØDFABRIK

Silkeborgvej 2 - Herning

STØT
Kammeraternes Hjælpefond!
T. K. L. H.

HUGO HOLMSTOEL & CO. I S

Skjern

GRAABRØDRE FARVEHANDEL
Jernbanegade 6 - Odense

POUL KRISTENSEN
Bogtrykkeri
Østergade 8 - Herning

WALTRICH A/S
Maskinfabrik
Abildager 19-21 - Glostrup

E. HANSEN
København

DANSK ARBEJDSMANDSFORBUND
Silkeborg

A/S VESTFYNS ELFORSYNING
Østergade 38 - Assens

Pedersen en krans med rød-hvide-blå bånd til minde om ofrene. De døde mindedes ved 1 minuts stilhed.

De unge ved ikke besked

Stævnet afsluttedes med frokost kl. 13 i Teaterbygningen.

Indledende fortalte statsaut. revisor H. C. Steen Hansen, at regionalradioen i anledning af stævnet havde spurgt en række unge ude på gaden og på landevejene, om de kendte noget til de hvide busser. Alle havde svaret nej. Kun én enkelt – og han var spejder – havde vidst noget om Folke Bernadotte.

Steen Hansen fastslog derefter – såvel i radioen som i sin tale i salen – at et sådant erindringsstævne var det bedste middel til at sørge for, at glemselens slør ikke kastedes over de hvide bussers indsats.

Jørgen Hvidding fra Stavanger skulle videre med toget, men bragte inden afrejsen en tak for stævnet. Det var glimrende arrangeret, og han havde sjældent set så godt et stævne. Maden var god, men den var jo også dansk, sluttede han.

Gribende tale af Theresienstadt-fange

Jacob Brandt, der er formand for Theresienstadt-foreningen, bragte en tak på sine jødiske medfangers vegne.

Jeg vil gerne takke for alt, hvad der er gjort for os, sagde han videre. Ved stævnet her har kammeratskabet været prikken over i'et.

I kz-lejrene var menneskets rang trykket ned, så den var lavere end dyrenes.

I den nedværdigende tilværelse var kammeratskabet modvægten, og det var ligefrem nødvendigt med denne modvægt.

Vi fik vor selvagtelse tilbage

Jeg vil gerne takke hele det danske folk for, hvad der er gjort for jøderne, så vi fik vor selvagtelse tilbage.

Da vi var nær afgrunden, kom der en pakke fra Danmark, og vi følte, at vi havde et hjem, for der var nogle, der tænkte på os.

Jeg er lykkelig over at være merborger i et land, der skabt verdensry for humanisme.

En dansker føler trang til at hjælpe. Det er noget selvfølgelig for ham. – Denne hyldelse fortjener det danske folk med kongen i spidsen.

Vi blev hilst velkommen hjem ved grænsen. Det gjorde godt, for vi havde mistet alt, men vi havde ikke mistet trangen til at være menneske.

Kære vogtmænd og chauffører: – Hvor er det dejligt at se jer igen! En tak til Danmark og dets konger.

Julsgaard Larsen var sidste taler og sagde bl.a., at det havde været en stor glæde at være til stede ved stævnet. Vi glemmer aldrig dem, der hentede os hjem.

Til stævnet var der indløbet et væld af hilsener og telegrammer.

En tak fra de hvide bussers chauffører

Efter stævnets afslutning bad vognmand Ejnar Nielsen, »Svinget«, Sandal pr. Fredericia, Kammeraternes Hjælpefond på mange chaufførers vegne bringe denne hilsen:

Vi chauffører og vogtmænd, der deltog i stævnet, vil gerne udtale vor tak.

I programmet ved stævnet stod der: »Det bedste minde, vi ejer, er Jeres dåd. Vi har – i tankerne takket Jer mange tusinde gange, og vi vil tænke på Jer i taknemlighed resten af vort liv«.

Vi chauffører sender en tak mod det høje, for at vi fik lov til at hjælpe, da greve Folke Bernadotte skaffede os mulighed derfor.

Vi ser ikke på dette arbejde som en heltegerning, men en kær menneskelig pligt at hjælpe, hvor der er behov for hjælp.

Nej, vi chauffører fra dette tog af hvide busser er taknemmelige for, at vi fik lov til at hjælpe – Tak!

Overvældende interesse hos dagspressen

Weekend-stævnet blev mødt med megen interesse af dagspressen.

Den falder i tre afdelinger. Den ene er forhåndsomtale af programmet, den anden er et journalistinitiativ, der prægede hele og halve sider i mange store dagblade.

Man havde bedt stedlige folk, der havde kørt i de bevægede dage eller på anden måde var placeret i aktionen, fortælle, hvad de oplevede, og det blev både spændende og realistiske reportager. Den tredje var tekst og billeder fra selve stævnet.

Endnu er regningen ikke blevet betalt

Dansk journalist foreslår, at de 12 milliarder kroner, Tyskland skylder Danmark efter de 5 onde år, betales – og anvendes på en positiv måde!

Redaktør Leif Larsen

9. april er en dato, der bliver mindet landet over – men som dog på den anden side i årenes løb har mistet noget af sin oprindelig bitterhed. Ikke desto mindre er »de fem onde år« et begreb, der aldrig ville kunne glemmes i Danmark, og det er i denne forbindelse måske ikke uden interesse at erfare, at de danske nationaløkonomer i hvert fald har grund til netop i dag at anstille betragtninger: Foruden alt andet kostede den tyske besættelse nemlig Danmark et uhyre beløb i rede penge.

En medarbejder ved »Politiken«, Leif Larsen, har gjort regnskabet op, så vidt det er muligt. Samtidig fremkommer

han imidlertid med et positivt forslag, der for så vidt tager brodden af bitterheden.

Vi giver ordet til Leif Larsen:

12 milliarder kroner. Det er beløbet på den samlede gæld, tyskerne efterlod sig i 1945 efter 1800 dages militær besættelse af Danmark. 26 år efter befrielsen har vi stadig ikke kunne svinge stemplet BETALT hen over den kæmpe-regning, vi har krav på at få honoreret af Vesttyskland.

Et helt års nationalprodukt

Efter datidens forhold er der tale om et helt års nationalprodukt, hvoraf den såkaldte clearingskonto i Nationalbanken udgjorde tre milliarder kr., en værnemagtskonto i samme bank 5 milliarder kr. og de sidste 5 milliarder kr. omfatter det beløb, som tyske og danske nazister odelagde for gennem deres Schalburtage.

Men . . . hvor meget af den gæld er da betalt?

Har vi krav på pengene i det hele taget?

Hvis vi har krav på dem, kan vi så

<p>PAS PÅ DE ÆLDRE I TRAFIKKEN! E. A. F.</p>	<p>STANGEBYE & HANSEN Hammerensgade 3</p>	<p>ÆRTHØJ JENSEN & MØLHOLM Møbelfabrik Herning</p>
<p>W. WESTER Skanderborg</p>	<p>A. K. JENSEN Muremester Nygade 38, Aakirkeby</p>	<p>AA. ØRUM Ingeniør Holstebro</p>
<p>CHR. RABECH & SØN Smedemestre Brande</p>	<p>GURRE KØBMANDSHANDEL</p>	<p>KNUD's HERREMAGASIN Storegade 4 - Thisted</p>
	<p>SKIVE AUTOLAKERERI Odsgårdsvej 50 - Skive</p>	<p>NIELS CHRISTOPHERSEN Købmand Rødding</p>
<p>HILL HOUSE VASKERI Allerød</p>	<p>CHR. RABECH & SØN Smedemestre Brande</p>	<p>A. ESPERSEN A/S Fiskeeksport Sydhavnen - Rønne</p>
<p>SAHA</p>	<p>SV. ZINK CHRISTENSEN Aut. installatør Bording st.</p>	<p>J. C. HANSEN v/ Lennart Hansen Urmager - Guldsmed - Optiker Augustenborg</p>
<p>J. RUBY Købmand Holmegade 30 - Ulfborg</p>	<p>TEKSTILARBEJDERNES FAGFORENING Ikast</p>	<p>MINI RADIO & FJERNSYN Vestergade 11 - Herning</p>
<p>NORDFYNS UNGDOMSSKOLE Særslev</p>	<p>SYDLANDETS MØBELLAGER Nexø</p>	<p>CARL JENSEN Bagermester Galten pr. Hadsten</p>

anvende dem til U-landshjælp, eller skal de retur til Nationalbankens tyvesikrede kældere?

Der er ført et nøjagtigt regnskab

Med ægte germansk grundighed blev hver øre, vi fik til gode hos lederne af »Det tredje Rige« skrevet omhyggeligt ned med ganske bestemte løfter om, at alt, ville blive tilbagebetalt.

Et halvt år efter, at besættelsen af Danmark var foretaget i april 1940, kunne daværende statsminister Thorvald Stauning love det danske folk, at »de betydelige tilgodehavender vil blive afviklet, når fredelige forhold indtræder«. Det skete i en radiotale den 3. oktober.

Kort efter gentoges løftet af udenrigsministeren, der dengang hed Scavenius. Han sagde i folketinget, at de danske tilgodehavender var nået op på 600 mill. kr.

Det var en enorm gældspost efter datidens forhold, men udenrigsministeren oplyste, at tyskerne snart ville begynde en vis tilbagebetaling af gælden: »Der består i mange kredse den fuldkomne urigtige opfattelse, at besættelseshæren forsyner sig her i landet.«

»Jeg vil gerne slå fast, at besættelseshæren får praktisk taget alle andre fornødenheder sendt fra Tyskland end netop de landbrugsartikler, vi selv eksporterer til Tyskland«, sagde Scavenius, som endog føjede til, at et à conto-beløb på 25 mill. kr. snart ville blive indbetalt af tyskerne til Nationalbanken.

Løftet blev aldrig holdt

Løftet blev aldrig overholdt, og Værnemagten forsynede sig i stigende grad. Alene til lønninger for menige og officerer, som opholdt sig i Danmark, medgik et par milliarder kr.

Med disse penge tømte tyske soldater vore i forvejen sparsomme butikslagre for alle slags varer. De forbrugte dem her i landet. De sendte dem til familien i Tyskland eller de drog af sted med dem, når de blev sendt på andre opgaver i andre lande.

Gestapo var mestre i at bruge Nationalbankens penge

Gestapo, det hemmelige tyske politi, var også mestre i at bruge Nationalbankens penge. De havde en særlig konto, som nåede op på 250 mill. kr. Der var tale om penge til danske stik-

kere, store festligheder med andre vilige danske og opbygning af efterretningsapparat især i Jylland, hvor man ventede allieret invasion.

Transportudgifterne nåede også op på en kvart milliard kr. Det samme gjorde hotelkontoen under Værnemagts særlige regnskab i Nationalbanken. 250 mill. kr. fik hjemlige hotel ejere for at leje værelser ud til tyskerne i de fem besættelsesår.

Danske entreprenører fik 2 milliarder kr. ud af det, et beløb, som efter modstandsbevægelsens beregninger kunne være halveret.

Samme opfattelse havde man om de industrivarer til i alt 600 mill. kr., som vi sendte til Tyskland.

Tyskerne var revnende ligelade med kontrolordninger. For dem gjaldt det om, at apparatet var i gang, at landbrugs- og industrivarer nåede hurtigt frem til de langstrakte frontafsnit i Europa, og at de naturødelæggende jordarbejder i Jylland, som skulle hindre engelsk invasion, blev gjort færdige hurtigst muligt uanset pris.

Grov svindel med arbejdssedler og materialer

Der findes masser af beviser på, at der blev drevet grov svindel med arbejdssedler og materialer ved de store bunkersbyggerier i Jylland.

Tilsvarende grovheder blev begået andre steder i det danske produktionsapparat. Mange hundrede millioner kunne være sparet, hvis danske myndigheder havde fået lov til at holde øje med denne tyskervirksomhed. Nu blev gælden formidabel, men da den skulle betales, lå det lidt tungt.

De konti, tyskerne så frimodigt havde oprettet ved deres besættelse i 1940 af vort land, lå på omkring 7,8 milliarder kr. i 1945. 1. april i år er denne gæld nedbragt til 1800 mill. kr. Det er bare ikke tyskerne, der har betalt disse seks milliarder kr. gennem årene. Det har de danske skatteydere.

Ganske vist fastslog Potsdamkonferencen mellem de allierede lande, at den russisk besatte del af Tyskland skulle betale erstatninger til Sovjetunionen. Polen og andre østeuropæiske lande, og den aftale blev meget nøje overholdt. Det gjorde den anden del af aftalen ikke, som omfattede erstatninger, som vestlige landes tyske besæt-

telseszoner skulle aflevere, bl.a. til Danmark.

Konkrete løfter om tilbagebetaling

Historien kan fremvise utallige eksempler på, at krigsskadeerstatninger enten kun delvis eller aldrig blev betalt af den besejrede, men der er vel aldrig før afgivet så bestemte løfter, som det var tilfældet med den tyske værnemagts ophold her i landet fra 1940-45. Uanset om der blev tale om sejr eller nederlag, ville hver krone, der stod på kontiene i Nationalbanken, blive returneret. Vi havde endog en dansk statsministers ord for, at de tyske løfter var bindende, så snart fredelige forhold indtrådte.

Derfor kan det nok vække særlig forundring, at kun omkring 1 øre af hver gældskrone er tilbagebetalt i dag. For Schalburgtagens vedkommende, som var direkte krævet af tyskerne, har der slet ikke været ydet erstatning. Også den gæld fik danske skatteydere lov til at betale i form af tilskud fra statskassen til de terroriserede virksomheder.

Der skete lidt i 1947. I det år fik handelsministeren overladt 14 tyske skibe som et led i krigsskadeserstatningerne. De blev solgt for et beskedent beløb til danske rederier. Beskedent fordi det hovedsageligt drejede sig om mini-plimsollere med 30-40 år på kølen, og som den tyske handelsflåde var lykkelig for at slippe af med, når en ny, konkurrencedygtig flåde alligevel skulle bygges.

Siden hen har den tyske forbundsdag stort set fastholdt, at der ikke kan blive tale om en endelig erstatningsopgørelse, før der er skrevet fredstraktat - og det har stadig lange udsigter.

Officielt er vi stadig i krig med Vesttyskland

Vi befinder os i den mærkværdige situation, at vi stadig officielt er »i krig« med Vesttyskland. Måske burde vi derfor i stedet for at gantes med dem, som en ledende dansk politiker gjorde for nylig ved at forkælle tyskerne, at det vi satte til på svineeksporten, vandt vi igen på pornoeksporten, så burde vi mere alvorligt forlange, at den tyske gæld i vor nationale bank blev betalt her og nu.

(Afsluttes side 59)

Sæby
Fiske-Industri A/S

SÆBY

Hammerum Efterskole

Forstander H. Appel

7420 Hammerum

Lundgaard Teglværk

Stoholm

H. Næsted

Hillerød

**RUDERSDAL
AUTO-SERVO**

*

Kongevej 120 – Holte

L. C. LARSEN

Hovedgaden 2

Hørsholm

Kerteminde Turistfart

v/ Arne Johansen

er stedet, hvis De skal på
udflugt.

Ring trygt og få et tilbud
– vi er til at snakke med

Møllevej 18 . Tlf. (09) 31 15 37

OSKAR H. ANDERSEN
Autoopretning

*

Holbækvej 106 - Roskilde
Axel Petersen's Eftf.

UNDLØSE KRO

tilbyder sig med det store kolde bord.

Hyggelig atmosfære.

TLF. UNDLØSE 2

<p>A. HONORE & SØN Andrupsgade 2 - Lemvig</p>	<p>J. FØGE JENSEN Skelbækgade 2 - København V</p>
<p>WALTRICH A/S Maskinfabrik Abildagen 19-21 - Glostrup</p>	<p>Støt kammeraternes Hjælpefond P. M. G.</p>
<p> Uhm...fjerkræs</p>	<p>K. LINDSCHOUW Advokat Skt. Knudsgade 1 - Ringsted</p>
<p>Støt kammeraternes Hjælpefondsarbejde! AA.C. Kbh.</p>	<p>KØGEVEJENS AUTOLAKERERI E. Gølnitz Hansen Køgevej 214 - Roskilde - Tlf. 35 83 13 Lakering i såvel cellu som termotak Ny cabine</p>
<p>M. GLYTTING & M. BLOKDAL-PEDERSEN Gøteborg Allé 5 C - Aarhus N</p>	<p>Axel Petersen's Eftf. J. E. Hansen Bogbinderi Montanagade 6 - Århus</p>
<p>KONRAD JØRGENSEN'S BOGTRYKKERI Slotsgade 6-8 - Kolding</p>	<p>SPAREKASSEN FOR NYBORG BY & OMEGN Baggersgade - Nyborg</p>

Dansk Skovforening	BRYGGERIARBEJDERNES FAGFORENING
DALBY BAGERI Dalby pr. Haslev	HUMLEBÆK ISENKRAM Ny Strandvej 46 - Humlebæk
RINGKØBING AUTOMOBILFORRETNING A/S Herningvej 46 - Ringkøbing	Hyg Dem med en god bog! C. A. B. A.
S. MØLLEGAARD Ruds-Vedby	CARL C. BIEHL Bogtrykkeri Slotsgade 15 - Gråsten
CONTINENTAL VIN-IMPORT Grønnegade 5 - Vejle	IB SØRENSEN Malermester Køfoed Anchersvej 4 Espergærde
ALFRED NEJSUM Aut. VW-forhandler Østergade 40 - Øster-Vrå	PALLISBJERG Ulfborg
EINAR RASMUSSEN & SØN Bogtrykkeri Fredericia	CHR. HØEGH Tømrermester Silkeborg
FR. SANDER Tranekær	C. OLESEN Skovgaard Vodskov
Den Danske Landmandsbank Gothersgade 18 - Fredericia	A. KAAE NIELSEN Glarimester Banegårdsvej 3 8660 Skanderborg
VALD. RASMUSSEN Smedemester Hornslet	BROAGER SPARE- & LAANEKASSE Broager

<p>J. L. BECH & CO. Torvet 20 - Horsens</p>	<p>POUL KRISTENSEN Bogtrykkeri Østergade 8 - Herning</p>	<p>LOLLAND-FALSTERS VENSTRE BLAD & LOLLANDS TIDENDE</p>
<p>ARTHUR DAVIDSEN Radioforhandler Urehøj pr. Vejle</p>	<p>Pas på gående! Gående pas på! L. A. D. V.</p>	<p>STØT Kammeraternes Hjælpefonds arbejde!</p>
<p>Pas på de ældre i trafikken!</p>	<p>NYKØBING S. TRÆLASTHANDEL 4500 Nykøbing Sj.</p>	<p>P. F. CLEEMANN Vikingshus Gammel Havn 6200 Åbenrå</p>
<p>SPAREKASSEN FOR HIRTSHALS & OMEGN</p>	<p>NIELS DØSSING Tømrer- og snedkerforretning Hem pr. Skive</p>	<p>GREGERS PETERSEN A/S Trælast - Bygningsartikler Århus Nordhavn</p>
<p>CARL RASMUSSEN A/S Kordilgade 16 - Kalundborg</p>	<p>KORNERUP, KOCK & BANG A/S Århus</p>	<p>Tag på højskole UNGE HJEMS HØJSKOLE Skåde pr. Højbjerg Tlf. (06) 27 17 77</p>
<p>GÅ I KIRKE! A. H. H.</p>	<p>Værn om vore smukke strande! E. M. P. H.</p>	<p>SV. A. WOLF St. Rådhusgade 15 - Sønderborg</p>
<p>CARL C. BIEHL Bogtrykkeri Slotsgade 15 - Gråsten</p>	<p>BRDR. RASMUSSEN Maskinfabrik Helsingforsgade 14 - Århus</p>	<p>Støt RED BARNET</p>
<p>FALCK-ZONEN Trindsøvej 2-6 - Århus</p>	<p>STØT KAMMERATERNES HJÆLPEFOND! J. S. B.</p>	<p>MARINUS POULSEN & SØN Manufaktur Farsø</p>

(Fortsat fra side 53)

De sidste 22 år er tyskergælden afskrevet med større eller mindre millionbeløb over den danske finanslov. I 1947 var det over en milliard kroner. I 1960'erne har det været 50 mill. kr. ad gangen, med undtagelse af 1963, hvor der, som et led i omsforliget mellem de fire gamle partier blev afskrevet 550 mill. kr. gennem overførsel fra finansloven til kontoen »Statsforskrivninger« i Nationalbanken.

Den ny finanslov, der trådte i kraft 1. april, rummer også en rate på 50 mill. kr. Derved er gældsbeløbet nået ned på nøjagtigt 1.800 mill. kr. Fortsætter vi med samme tempo, bliver året 2006 det sidste år, danske skatteydere betaler af på tyskergælden, som blev stiftet 66 år tidligere.

Fredsaf tale inden år 2000?

Der er måske en mulighed for, at en fredsaf tale er indgået inden årtusindskiftet. I så fald vil den forbundsregering, der til den tid styrer Vesttyskland, næsten være tvunget til at vise sin gode vilje, men vi skal ikke vente os alt for meget.

Eksempel fra landsforeningen »Sammenlutningen af erhvervshæmmede fra Frihedskampen« taler sit tydelige sprog. For nogle år siden rejste foreningen krav om en erstatning på 120 mill. kr. for tabt arbejdsfortjeneste under tyske fængselsophold.

Efter årelange diskussioner mellem tyske og danske myndigheder blev beløbet reduceret med næsten 100 mill. kr. Den vesttyske forbundsregering ville kun anerkende et »symbolsk beløb« på 26 mill. kr. Daværende udenrigsminister J. O. Krag understregede dog klart, at man ikke frafaldt kravet om fuld erstatning. Det skulle nok blive rejst igen ved en kommende fredsafslutning, sagde han.

Men de har skam orden i sagerne i Vesttyskland. Det viser episoden med en københavnsk rørlægger, Rudolf Larsen, som søgte at rejse en erstatnings sag ad mere uofficielle kanaler.

Dansk fange rejste erstatningskrav

Fra oktober 1943 til maj 1945 var han koncentrationslejr fange i den berygtede Stutthof-lejr, derfor skrev Larsen til det vesttyske udenrigsministerium. Han

krævede erstatning for de arbejdstimer, han havde haft som tvangsarbejder.

Der kom et meget præcist svar fra ministeriet i Bonn. Her blev det bekræftet, at han havde haft 4.200 timers tvangsarbejde for aktieselskabet Deutsche Aufrüstungswerke. Det viste protokollerne fra de tyske rædselslejre, men afregning for de mange timers arbejde kunne rørlæggeren først få den dag, Tyskland havde underskrevet en fredstraktat, oplyste man.

Dette svar må også gælde de øvrige 18.000 danske, der var tyskernes fanger under besættelsen. De udførte arbejde, som svarer til 11.000 fangeår. Heraf mødte fanger i Frøslev med 5.000 år, kommunisterne med 2.100 år, andre modstandsfolk med 1.500 år, politiet 1.180 år, jøder 835 år, gendarmere 65 år og asociale (herunder sigøjnere) med i alt 110 år.

Sammenlagt er der tale om 400 millioner arbejdstimer, som danske fanger udførte for tysk krigsindustri i årene 1940-45.

Med den »symbolske« erstatning, forbundsregeringen har ydet på 26 mill. kr. er det en anslået timeløn på 6 øre. Skal der overhovedet være nogen »symbolik« i denne sag, må det være, at man takserer dansk arbejdskraft uhyre lavt, når den, som under krigen udføres under ofte helt umenneskelige forhold, utroligt lave madrationer, hårdt legemligt arbejde på 10-12 timers arbejdsdag, svineagtige beboelsesforhold og under stadig trussel om tærsk eller et nakkeskud, hvis arbejdstempoet ned sættes.

En timeløn på 6 øre

Under sådanne forhold var 25 kr. pr. time og ikke seks øre en rimelig. Det ville ganske vist betyde, at en af Europas rigeste statskasser, Vesttyskland, blev lempet for en milliard kroner i stedet for sølle 26 mill. kr., men det ville samtidig indebære, at fanger eller deres efterladte fik en ordentlig erstatning for en dybt uheldig periode i deres liv.

Sammenlagt skylder Vesttyskland os 12 milliarder kr., som snarest burde betales. Skulle hjemlige nationaløkonomer hævde, at et så stort tilskud til vort nationalprodukt kan medføre skadelige bivirkninger i den økonomiske balance, kunne man anvende en be-

tragtelig del af pengene til andre formål - f.eks. øget hjælp til udviklingslandene.

Lyder dette sidste paradoksalt? Egentlig ikke.

Vesttyskerne er netop i disse år ved at »købe« sig indflydelse i en række tidligere kolonilande, og det er faktisk med en del af vore penge, de gør det.

Hvorfor skulle vi så ikke kunne forlange vort fulde tilgodehavende udbetalt og selv anvende disse penge til at hjælpe der, hvor vi finder det rigtigt? Det var da os, der vandt . . . tyskerne, der tabte . . . eller var det?

LEIF LARSEN

SYDJYSK AFDELING

Lørdag den 27. marts afholder Sydjysk Afdeling af Gestapofangerne ordinær generalforsamling i Frøslev-lejren. Der startes kl. 15 med dagsorden ifølge lovene. Efter generalforsamlingen redogør kontorchef Th. Dige fra Frihedsfonden om den hjælp, der kan ydes til skadekomne fra krigens tid.

Der sluttes med fællesspisning. Hver enkelt betaler selv, men priserne vil være moderate. Medlemmer kan tage den nærmeste familie med.

SACHSENHAUSENFANGERNE

Landsforeningen af Sachsenhausenfanger i Danmark afholder landsmøde i København i dagene 22. og 23. maj.

Nærmere besked vil snarest blive fremsendt til medlemmerne. Bestyrelsen.

LEGAT

Der er tildelt kontorchef i Frihedsfonden, Thorkild Dige, 12.000 skattefri kroner fra Zeuthens legat.

Under besættelsen måtte Dige flygte til Sverige, hvor han blev leder af den danske flygtningelejr i Jönköping.

Han har været den daglige leder af Frihedsfondens kontor omtrent siden fondens oprettelse.

De erhvervshæmmede

Landsledelsen

Landsformand Alberti Hansen, Arildsgård 41, 2700 Brønshøj, tlf. Bella 3162.

Næstformand Kai Wadsbach Petersen, Guldbergshave 29, 2200 København N., tlf. 39 77 27.

Sekretær Arne Hedegård Rasmussen, Bredegrund 19, 2300 København S.

Kasserer Alfred Bertelsen, Tøjborgvej 76, 8200 Århus N.

Dagbogsblade

9/2

AKTIV FOR MASSEDEPORTATIONER

(Düsseldorf). Dr. Albert Ganzenmüller lever i dag i Rhinlandet. Siden 1957 er der fremskaffet oplysninger om hans virksomhed. Engang har arbejdet også været indstillet, men processen er siden genoptaget.

Det er lykkedes for ham hidtil at slippe for at sidde i arrest, mens undersøgelsen står på, da han har skaffet en kaution på 100.000 D-mark.

Dr. Ganzenmüller skrev stolt til Himmellers adjutant: „Siden 22. juli 1942 kører der hver dag et tog med 5000 jøder fra Warszawa til Treblinka“. Han var da ansat som statssekretær i trafikministeriet. Uden hans handlekraftige indsats ville massedeportationerne af jøder fra alle dele af Europa have været teknisk umulig.

10/2

ARRESTERET I RETSSALEN

(Saarbrücken). Den tidligere SS-Hauptsturmführer Fritz Gebauer blev i december arresteret i retssalen efter at et kvindeligt vidne, som havde måttet arbejde som tjenestepige i hans hus i Lemberg, har skildret 7 mord, han har udøvet. Hun havde været tvunget til at se på bedrifterne.

Gebauer var tidligere leder af en møbel-fabrik i Lemberg. Den ejedes af SS. Han boede først i DDR, men da han rejste til forbundsrepublikken, blev han en kort tid arresteret i 1961, og hans forhold blev undersøgt, men arrestationen blev udsat.

Nu er der et øjenvidne til drabene.

Den 4. maj 1945 på Bornholm: LÆGE SÅ MARTIN BORMANN I RØNNE

RØNNE, 11/2

Den tidligere amtslæge på Bornholm, Svend E. Kofoed, bekræftede i går i et retsmøde, sat i hans hjem i Rønne, den artikel, som han i maj 1970 skrev i

tidsskriftet Medicinsk Forum. Heri stod, at han havde set Hitlers stedfortræder, Martin Bormann, den 4. maj 1945 på Bornholm. Retsmødet var kommet i stand efter anmodning fra den vesttyske anklagemyndighed.

Retsmødet fandt sted i Svend E. Kofoeds hjem på grund af hans dårlige helbred. Mødet blev ledet af dommer Asmund med den vesttyske dommer von Glasenap som bisidder.

Svend E. Kofoed forklarede, at han den 4. maj 1945 var taget ned til havnen i Rønne ved 10-tiden for at undersøge et tysk skib, der netop var ankommet. Der var mellem 30 og 40 mennesker om bord. Han var sammen med afdøde havefoged Chr. Holm.

De traf den tyske marinelæge Runze, og de enedes om, at Kofoed skulle undersøge de civile, mens Runze skulle tage sig af de militære personer om bord.

Svend E. Kofoed så en påfaldende elegant, uniformeret mand med distinktioner gå frem og tilbage på kajen foran båden. Hans uniform var lig den Hitler lod sig afbilde i. Kofoed spurgte den tyske læge Runze, hvem denne mand var.

– Kender De ikke ham. Det er Martin Bormann, svarede den tyske læge.

Læge Kofoed gik derpå over til den uiformklædte mand og spurgte, hvilken landsmand, han var.

– Tysk, svarede han.

– Er der nogen syge om bord, spurgte læge Kofoed.

– Nej, vi er alle raske, svarede tyskeren.

Efter at have foretaget en undersøgelse af passagererne var læge Kofoed og havefoged Chr. Holm gået over på havnekontoret, hvor Holm fandt et illustreret tysk blad frem med alle nazispidserne, og begge var enige om, at den tyske officer lignede Bormann på billedet.

Tidligere amtslæge Kofoed beskriver den tyske officer som 50–55, men han kunne lige så godt være 40 år. Han havde rundt ansigt, var middelhøj, kraftig og atletisk bygget med lyse øjne og mørkt hår.

Efter retsmødet udtalte den vesttyske undersøgelsesdommer von Glasenap, Frankfurt, at han ikke følte sig overbevist om, at der var tale om Martin Bormann. Beskrivelsen af den tyske officers uniform og distinktioner, tror han ikke på, fordi Bormann efter hans opfattelse ikke ville føre sig frem i en prangende uniform med mange dekorationer.

MØDER, GENERALFORSAMLINGER o.l.

SLUT MED RÅDHUS-STÆVNE

Gennem 25 år har fangeforeningerne kaldt til en mindestund på Rådhuspladsen kl. 12 den 9. april. Man betragter sidste års højtidelighed som afslutning på traditionen.

GENERALFORSAMLING I NEUENGAMME-FORENINGEN

Onsdag den 14. april har Neuengamme-foreningen generalforsamling med dagsorden efter lovene.

REPRÆSENTANTSKABSMØDE

Søndag den 18. april har Fangesammenslutningen repræsentantskabsmøde i 1860's lokaler, Nørre Voldgade, København K.

20. APRIL VED HELLIGÅNDSKIRKEN

20. april er årsdagen for befrielsen fra Neuengamme-lejren. I den anledning arrangerer Neuengamme-foreningen en mindehøjtidelighed ved mindesmærket for den ukendte kz-fange ved Helligåndskirken.

ÅRSSTÆVNE

I St. bededagsferien 7.–9. maj afholder Fangesammenslutningen sit årlige stævne. Det bliver denne gang på Ladelund Landbrugs- og Mejeriskole ved Brørup mellem Kolding og Esbjerg.